॥तैत्तिरीय ब्राह्मणम्॥

॥सप्तमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके सप्तमः प्रपाठकः॥

पृतद्वाँह्मणान्येव पश्चं ह्वी १ षिं। अथेन्द्रांय शुनासीरांय पृरोडाशं द्वादंशकपालं निर्वपिति। संवथ्सरो वा इन्द्राशुनासीरं। संवथ्सरेणैवास्मा अन्नमवं रुन्थे। वायव्यं पयो भवति। वायुर्वे वृष्ट्ये प्रदापियता। स पृवास्मे वृष्टिं प्रदापयति। सौर्यं एकंकपालो भवति। सूर्येण वा अमुष्मिं ल्लोके वृष्टिंधृता। स पृवास्मे वृष्टिं नियंच्छति॥१॥ द्वाद्रशग्व १ सीरं दक्षिणा समृद्धे। देवासुराः संयंत्ता आसन्। ते देवा अग्निमं ब्रुवन्। त्वयां वीरेणासुरान्भिमं वामेति। सौं ऽब्रवीत्। न्रेधाऽहमात्मानं विकिरिष्य इति। स न्रेधा-ऽऽत्मानं व्यंकुरुत। अग्निं तृतीयम्। रुद्रं तृतीयम्। वर्रणं तृतीयम्॥२॥

सौंऽब्रवीत्। क इदं तुरीयमितिं। अहमितीन्द्रौंऽब्रवीत्। सन्तु सृंजावहा इतिं। तौ समसृजेताम्। स इन्द्रंस्तुरीयंमभवत्। यदिन्द्रंस्तुरीयमभंवत्। तिदंन्द्रतुरीयस्थैंन्द्रतुरीयत्वम्। ततो वै देवा व्यंजयन्ता यदिंन्द्रतुरीयं निरुप्यते विजित्यै॥३॥ विहिनीं धेनुर्दक्षिणा। यद्वहिनीं। तेनांऽऽग्नेयी। यद्गैः। तेनं रौद्री। यद्धेनुः। तेनैन्द्री। यथ्ब्री सती दान्ता। तेनं वारुणी

समृंद्धै। प्रजापंतिर्य्ज्ञमंसृजत॥४॥

त १ सृष्ट १ रक्षा ईस्यजिघा १ सन्। स एताः प्रजापंतिरात्मनों देवता निर्रमिमीत। ताभिर्वे स दिग्भ्यो रक्षा ईसि प्राणुंदत। यत्पंश्चावृत्तीयं जुहोतिं। दिग्भ्य एव तद्यजंमानो रक्षा ईसि प्रणुंदते। समूं छ १ रक्षः सन्दंग्ध १ रक्ष इत्यांह। रक्षा ईस्येव सन्दंहित। अग्नयं रक्षोघ्ने स्वाहेत्यांह। देवतांभ्य एव विजिग्यानाभ्यो भाग्धेयं करोति। प्रष्टिवाही रथो दक्षिणा समृंद्धे॥५॥

इन्द्रों वृत्र १ ह्त्वा। असुंरान्पराभाव्यं। नमुंचिमासुरं नालंभत। त १ श्रच्यां ऽगृह्णात्। तौ समंलभेताम्। सौं ऽस्माद्भिशुंनतरो-ऽभवत्। सौं ऽब्रवीत्। सुन्धा १ सन्दंधावहै। अथु त्वाऽवं स्रक्ष्यामि। न मा शुष्कंणु नार्द्रेणं हनः॥६॥

न दिवा न नक्तमिति। स पृतम्पां फेर्नमसिश्चत्। न वा पृष शुष्को नार्द्रो व्युष्टाऽऽसीत्। अनुंदितः सूर्यः। न वा पृतद्दिवा न नक्तम्। तस्यैतस्मिं ल्लोके। अपां फेर्नेन् शिर् उदंवर्तयत्। तदेन्मन्वंवर्तत। मित्रंद्रुगितिं॥७॥

स पृतानंपामार्गानंजनयत्। तानंजुहोत्। तैर्वे स रक्षा्र्रस्यपाहतः। यदंपामार्गहोमो भवंति। रक्षंसामपंहत्यै। पृकोल्मुकेनं यन्ति। तिद्धे रक्षंसां भाग्धेयम्। इमान्दिशं यन्ति। एषा वै रक्षंसां दिक्। स्वायांमेव दिशि रक्षारंसि

हन्ति॥८॥

स्वर्नृत् इरिणे जुहोति प्रद्रे वाँ। एतद्वै रक्षंसामायतनंम्। स्व एवायतंने रक्षा रेसि हन्ति। पूर्णमयेन स्रुवेणं जुहोति। ब्रह्म वै पूर्णः। ब्रह्मणेव रक्षा रेसि हन्ति। देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रम्व इत्यांह। स्वितृप्रंसूत एव रक्षा रेसि हन्ति। हृत र रक्षो-ऽवंधिष्म रक्ष्म इत्यांह। रक्षंसा र्यस्तृत्यैं। यद्वस्ते तद्दक्षिणा निरवंत्यै। अप्रंतीक्षमायंन्ति। रक्षंसाम्न्तर्हित्यै॥९॥

युच्छुति वर्रुणं तृतीयं विजित्या असृजत् समृद्धौ हनो मित्रंद्रुगितिं हन्ति स्तृत्यै त्रीणि च॥ [१]

धात्रे पुरोडाशं द्वादंशकपालं निर्वपिति। संवथ्सरो वै धाता। संवथ्सरेणैवास्मैं प्रजाः प्रजनयित। अन्वेवास्मा अनुंमितर्मन्यते। राते राका। प्र सिंनीवाली जनयित। प्रजास्वेव प्रजातासु कुह्वां वाचं दधाति। मिथुनौ गावौ दक्षिणा समृद्धौ। आग्नावैष्णवमेकांदशकपालं निर्वपित। ऐन्द्रावैष्णवमेकांदशकपालम्॥१०॥

वैष्ण्वं त्रिकपालम्। वीर्यं वा अग्निः। वीर्यमिन्द्रंः। वीर्यं विष्णुंः। प्रजा एव प्रजाता वीर्यं प्रतिष्ठापयति। तस्माल्प्रजा वीर्यावतीः। वाम्न ऋष्मो वही दक्षिणा। यद्वही। तेनां ऽऽग्नेयः। यद्देषभः॥११॥

तेनैन्द्रः। यद्वांम्नः। तेनं वैष्ण्वः समृंद्धौ। अग्नीषोमीयमेकां-दशकपालं निर्वपति। इन्द्रासोमीयमेकांदशकपालम्। सौम्यं चरुम्। सोमो वै रेतोधाः। अग्निः प्रजानां प्रजनियता। वृद्धानामिन्द्रंः प्रदापियता। सोमं प्रवास्मै रेतो दर्धाति॥१२॥ अग्निः प्रजां प्रजनियति। वृद्धामिन्द्रः प्रयंच्छति। बुभुर्दक्षिणा समृद्धे। सोमापौष्णं चरुं निर्वपति। ऐन्द्रापौष्णं चरुम्। सोमो वै रेतोधाः। पूषा पंशूनां प्रजनियता। वृद्धानामिन्द्रंः प्रदापियता। सोमं प्रवास्मै रेतो दर्धाति। पूषा पश्नम्रजनयति॥१३॥

वृद्धानिन्द्रः प्रयंच्छति। पौष्णश्चरुर्भवति। इयं वै पूषा। अस्यामेव प्रति तिष्ठति। श्यामो दक्षिणा समृद्धौ। बहु वै पुरुषो मेध्यमुपंगच्छति। वैश्वान्रं द्वादंशकपालं निर्वपति। संवथ्सरो वा अग्निर्वेश्वान्रः। संवथ्सरेणैवैन इं स्वदयति। हिर्रण्यं दक्षिणा॥१४॥

प्वित्रं वै हिरंण्यम्। पुनात्येवैनम्ं। बहु वै रांजन्योऽनृंतं करोति। उपं जाम्ये हरंते। जिनातिं ब्राह्मणम्। वद्त्यनृंतम्। अनृंते खलु वै क्रियमांणे वरुणो गृह्णाति। वारुणं यंवमयं चरुं निर्वपति। वरुणपाशादेवैनं मुश्रति। अश्वो दक्षिणा। वारुणो हि देवत्याऽश्वः समृंद्धौ॥१५॥

ऐन्द्रावैष्ण्वमेकांदशकपालुं यदंषुभो दधांति पूषा पुशून्प्रजनयति हिरंण्युं दक्षिणा दक्षिणैकं

चा------[२] रुबिनामेतानि हवी १ षि भवन्ति। एते वै राष्ट्रस्यं प्रदातारंः। पृतेऽपादातारंः। य एव राष्ट्रस्यं प्रदातारंः। येऽपादातारंः। त एवास्में राष्ट्रं प्रयंच्छन्ति। राष्ट्रमेव भेवति। यथ्संमाहत्यं निर्वपंत्। अरंत्रिनः स्यः। यथायथं निर्वपति रत्नित्वायं॥१६॥ यथ्मद्यो निर्वपंत्। यावंतीमकेन ह्विषाऽऽशिषंमव रुन्धे। तावंतीमवंरुन्धीत। अन्वहन्निर्वपति। भूयंसीमेवाशिष्मवं रुन्धे। भूयंसो यज्ञऋतूनुपंति। बार्हस्पत्यं च्रं निर्वपति ब्रह्मणों गृहे। मुख्त एवास्मै ब्रह्म सङ्श्यंति। अथो ब्रह्मंन्नेव क्षत्रमन्वारंम्भयति। शितिपृष्ठो दक्षिणा समृद्धौ॥१७॥

ऐन्द्रमेकांदशकपाल र राज्ञन्यंस्य गृहे। इन्द्रियमेवावं रुन्थे। ऋषभो दक्षिणा समृद्धे। आदित्यं चरुं मिहंष्ये गृहे। इयं वा अदितिः। अस्यामेव प्रतितिष्ठति। धेनुदिक्षिणा समृद्धे। भगांय चरुं वावातांये गृहे। भगंमेवास्मिन्दधाति। विचित्तगर्भा पष्ठौही दिक्षिणा समृद्धे॥१८॥

नैर्ऋतं चुरुं परिवृत्त्वै गृहे कृष्णानां व्रीहीणां नुखिनिर्भिन्नम्। पाप्मानमेव निर्ऋतिं निरवंदयते। कृष्णा कूटा दक्षिणा समृद्धे। आग्नेयमृष्टाकंपाल स् सेनान्यो गृहे। सेनामेवास्य सङ्श्यंति। हिर्रण्यं दक्षिणा समृद्धे। वारुणं दर्शकपाल स् सूतस्यं गृहे। वरुणस्वमेवावं रुन्थे। महानिरष्टो दक्षिणा समृद्धे। मारुत स् सप्तकंपालं ग्रामण्यो गृहे॥१९॥

अन्नं वै मुरुतंः। अन्नमेवावं रुन्धे। पृश्चिदिक्षिणा समृद्धौ।

सावित्रं द्वादंशकपालं क्ष्रतुर्गृहे प्रसूँत्यै। उपध्वस्तो दक्षिणा समृद्धे। आश्विनं द्विकपालः संङ्ग्रहीतुर्गृहे। अश्विनौ वै देवानां भिषजौ। ताभ्यांमेवास्में भेषजं करोति। स्वात्यौं दक्षिणा समृद्धे। पौष्णं चुरुं भांगदुघस्यं गृहे॥२०॥

अत्रं वै पूषा। अत्रंमेवावं रुन्धे। श्यामो दक्षिणा समृद्धे। रौद्रं गांवीधुकं चरुमंक्षावापस्यं गृहे। अन्तत एव रुद्रं निरवंदयते। श्वल उद्वारो दक्षिणा समृद्धे। द्वादंशैतानिं ह्वी १ षि भवन्ति। द्वादंश मासाः संवथ्सरः। संवथ्सरेणैवास्मे राष्ट्रमवं रुन्धे। राष्ट्रमेव भंवति॥२१॥

यन्न प्रंति निर्वपैत्। र्ितनं आशिषोऽवंरुन्धीरन्। प्रतिनिर्वपिति। इन्द्रांय सुत्राम्णे पुरोडाश्मेकांदशकपालम्। इन्द्रांया होम्चें। आशिषं एवावं रुन्धे। अयं नो राजां वृत्रहा राजां भूत्वा वृत्रं वंध्यादित्यांह। आमेवैतामा शास्ते। मैत्राबार्हस्पत्यं भंवति। श्वेतायैं श्वेतवंथ्सायै दुग्धे॥२२॥

बार्ह्स्पत्ये मैत्रमि दधाति। ब्रह्मं चैवास्मैं क्षत्रं चं समीचीं दधाति। अथो ब्रह्मंत्रेव क्षत्रं प्रतिष्ठापयति। बार्ह्स्पत्येन् पूर्वेण प्रचंरति। मुख्त एवास्मै ब्रह्म सङ्श्यंति। अथो ब्रह्मंत्रेव क्षत्रम्न्वारंम्भयति। स्वयं कृता वेदिर्भवति। स्वयं दिनं बर्हिः। स्वयं कृत इध्मः। अनंभिजितस्याभिजित्यै। तस्माद्राज्ञामरंण्यम्भिजितम्। सैव श्वेता श्वेतवंथ्सा दक्षिणा

समृंद्धौ॥२३॥

र्िि त्वाय समृंद्धै पष्टौही दक्षिणा समृंद्धै ग्रामण्यों गृहे भागदुघस्यं गृहे भविति दुग्धेंऽभिर्जित्यै द्वे चं॥—————[3]

देवस्वामेतानि ह्वी १ षि भवन्ति। एतावंन्तो वै देवाना १ स्वाः। त एवास्मैं स्वान्प्रयंच्छन्ति। त एंन १ स्वन्ते। अग्निरेवैनं गृहपंतीना १ स्वते। सोमो वन्स्पतीनाम्। रुद्रः पंशूनाम्। बृह्स्पतिर्वाचाम्। इन्द्रौ उयेष्ठानौम्। मित्रः सत्यानौम्॥ २४॥

वर्रणो धर्मपतीनाम्। एतदेव सर्वं भवति। स्विता त्वाँ प्रस्वानारं सुवतामिति हस्तं गृह्णाति प्रसूँत्यै। ये देवा देवः सुवः स्थेत्यांह। यथायजुरेवैतत्। महते क्षत्रायं महत आधिपत्याय महते जानंराज्यायेत्यांह। आमेवैतामा शाँस्ते। एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानार राजेत्यांह। तस्माथ्सोमंराजानो ब्राह्मणाः। प्रति त्यन्नामं राज्यमंधायीत्यांह॥२५॥

राज्यमेवास्मिन्प्रतिदधाति। स्वां तनुवं वर्रुणो अशिश्रेदि-त्यांह। वरुणसवमेवावं रुन्धे। शुचैर्मित्रस्य व्रत्यां अभूमेत्यांह। शुचिमेवैनं व्रत्यं करोति। अमन्मिहि मह्त ऋतस्य नामेत्यांह। मनुत एवैनम्। सर्वे व्राता वर्रुणस्याभूवित्रत्यांह। सर्वव्रातमेवैनं करोति। वि मित्र

एवैररांतिमतारीदित्यांह॥२६॥

अरांतिमैवैनं तारयति। असूंषुदन्त युज्ञियां ऋतेनेत्यांह। स्वदयंत्येवैनम्। व्यं त्रितो जीर्माणं न आनुडित्यांह। आयुरेवास्मिन्दधाति। द्वाभ्यां विमृष्टे। द्विपाद्यजमानः प्रतिष्ठित्ये। अग्नीषोमीयंस्य चैकांदशकपालस्य देवसुवां चे ह्विषांमग्रयें स्विष्टकृतें समवंद्यति। देवतांभिरेवैनंमुभ्यतः परिगृह्णाति। विष्णुऋमान्क्रंमते। विष्णुरेव भूत्वेमाँ श्लोकान्भि-जंयति॥२७॥

अर्थेतः स्थेतिं जुहोति। आहुंत्यैवैनां निष्क्रीयं गृह्णाति। अथो ह्विष्कृंतानामेवाभिघृंतानां गृह्णाति। वहुंन्तीनां गृह्णाति। एता वा अपा॰ राष्ट्रम्। राष्ट्रमेवास्में गृह्णाति। अथो श्रियंमेवैनंमभिवंहन्ति। अपां पतिंर्सीत्यांह। मिथुनमेवाकंः। वृषांऽस्यूर्मिरित्यांह॥२८॥

ऊर्मिमन्तंमेवैनं करोति। वृष्सेनोंऽसीत्यांह। सेनांमेवास्य सङ्श्यंति। वृज्कितः स्थेत्यांह। एता वा अपां विशंः। विशंमेवास्मै पर्यूहति। मुरुतामोजः स्थेत्यांह। अत्रं वै मुरुतः। अन्नमेवावं रुन्थे। सूर्यवर्चसः स्थेत्यांह॥२९॥

राष्ट्रमेव वेर्चस्व्यंकः। सूर्यंत्वचसः स्थेत्यांह। सृत्यं वा एतत्। यद्वर्षंति। अनृतं यदातपंति वर्षंति। सृत्यानृते एवावं रुन्थे। नैन र्ं सत्यानृते उंदिते हिर्इंस्तः। य पृवं वेदं। मान्दाः स्थेत्याह। राष्ट्रमेव ब्रह्मवर्चस्यंकः॥३०॥

वाशाः स्थेत्याह। राष्ट्रमेव वृश्यंकः। शक्वंरीः स्थेत्याह। पृशवो वै शक्वंरीः। पृश्नेवावं रुन्धे। विश्वभृतः स्थेत्याह। राष्ट्रमेव पंयस्व्यंकः। जनभृतः स्थेत्याह। राष्ट्रमेविन्द्रियाव्यंकः। अग्नेस्तेजस्याः स्थेत्याह॥३१॥

राष्ट्रमेव तेज्ञस्व्यंकः। अपामोषंधीनाः रसः स्थेत्यांह।
राष्ट्रमेव मंध्व्यंमकः। सार्स्वतं ग्रहं गृह्णाति। एषा
वा अपां पृष्ठम्। यथ्सरंस्वती। पृष्ठमेवैनः समानानां
करोति। षोड्शभिर्गृह्णाति। षोडंशकलो वै पुरुषः।
यावांनेव पुरुषः। तस्मिन्वीर्यं दधाति। षोड्शभिर्जुहोतिं
षोड्शभिर्गृह्णाति। द्वात्रिर्शृथ्सम्पंद्यन्ते। द्वात्रिर्श्वरक्षराऽनुष्टुक्। वार्गनुष्टुफ्सर्वाणि छन्दाः सि। वाचैवेनः
सर्वेभिष्छन्दोंभिर्भिषिश्चति॥३२॥

ऊर्मिरित्यांहु सूर्यंवर्चसुः स्थेत्यांह ब्रह्मवर्चस्यंकस्तेजुस्याः स्थेत्यांहैव पुरुषः षट् चं॥ldot

देवीरापः सं मधुंमतीर्मधुंमतीभिः सृज्यध्वमित्यांह। ब्रह्मंणैवैनाः स॰सृंजति। अनांधृष्टाः सीद्तेत्यांह। ब्रह्मंणैवैनाः सादयति। अन्तरा होतुंश्च धिष्णियं ब्राह्मणाच्छु॰सिनंश्च सादयति। आग्नेयो वै होतां। ऐन्द्रो ब्राह्मणाच्छु॰सी। तेजंसा चैवेन्द्रियेणं चोभ्यतों राष्ट्रं परिगृह्णाति। हिरंण्येनोत्पुंनाति।

आहुंत्ये हि प्वित्रांभ्यामृत्पुनित् व्यावृत्त्ये॥३३॥ श्तमानं भवति। श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतिं तिष्ठति। अनिभृष्टम्सीत्यांह। अनिभृष्ट् ह्यंतत्। वाचो बन्धुरित्यांह। वाचो ह्यंष बन्धुः। तृपोजा इत्यांह। तृपोजा ह्यंतत्। सोमंस्य दात्रम्सीत्यांह॥३४॥

सोमंस्य ह्यंतद्दात्रम्। शुक्रा वंः शुक्रेणोत्प्नामीत्यांह। शुक्रा ह्यापंः। शुक्र हरंण्यम्। चन्द्राश्चन्द्रेणेत्यांह। चन्द्रा ह्यापंः। चन्द्र हरंण्यम्। अमृतां अमृत्नेनत्यांह। अमृता ह्यापंः। अमृत्र हिरंण्यम्॥३५॥

स्वाहां राज्ञसूयायेत्यांह। राज्ञसूयांय ह्यंना उत्पुनातिं। स्धमादों द्युम्निनीरूर्जं एता इतिं वारुण्यर्चा गृह्णाति। वरुणस्वमेवावं रुन्धे। एकया गृह्णाति। एक्धेव यजंमाने वीर्यं दधाति। क्षुत्रस्योल्बंमिस क्षुत्रस्य योनिर्सीतिं ताप्यं चोष्णीषं च प्रयंच्छति सयोनित्वायं। एकंशतेन दर्भपुञ्जीलैः पंवयति। श्वायुर्वे पुरुषः श्वत्वीर्यः। आत्मैकंश्वतः॥३६॥

यावांनेव पुरुषः। तस्मिन्वीर्यं दधाति। दध्यांशयति। इन्द्रियमेवावं रुन्धे। उदुम्बरमाशयति। अन्नाद्यस्यावंरुद्धे। शष्पांण्याशयति। सुरांबिलमेवैनं करोति। आविदं एता भंवन्ति। आविदंमेवैनं गमयन्ति॥३७॥

अग्निरेवैनं गार्हंपत्येनावति। इन्द्रं इन्द्रियेणं। पूषा पृश्मिः।

मित्रावर्रुणौ प्राणापानाभ्याम्। इन्द्रो वृत्राय वज्रमुदंयच्छत्। स दिवंमिलखत्। सौंऽर्यम्णः पन्थां अभवत्। स आवित्रे द्यावापृथिवी धृतव्रंते इति द्यावापृथिवी उपाधावत्। स आभ्यामेव प्रसूत इन्द्रो वृत्राय वज्रं प्राहंरत्। आवित्रे द्यावापृथिवी धृतव्रंते इति यदाहं॥३८॥

आभ्यामेव प्रसूतो यर्जमानो वज्रं भ्रातृं व्याय प्रहंरित। आविन्ना देव्यदितिर्विश्वरूपीत्यांह। इयं वे देव्यदितिर्विश्वरूपी। अस्यामेव प्रति तिष्ठति। आविन्नोऽयम्सावांमुष्यायणौऽस्यां विश्यंस्मिन्नाष्ट्र इत्यांह। विशेवैन र राष्ट्रेण समर्धयित। महते क्षत्रायं महत आधिपत्याय महते जानराज्यायेत्यांह। आमेवैतामा शाँस्ते। एष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणाना र राजेत्यांह। तस्माथ्सोमराजानो ब्राह्मणाः॥३९॥

इन्द्रंस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्न इति धनुः प्रयंच्छति विजित्यै। श्रृ वार्ष्यं वार्धनाः स्थेतीषूनं। श्रृ वार्यं वार्धन्ते। पात मा प्रत्यश्चं पात मा तिर्यश्चं मा पातेत्यांह। तिस्रो व शंर्व्याः। प्रतीची तिरश्च्यनूचीं। ताभ्यं पृवैनं पान्ति। दिग्भ्यो मा पातेत्यांह। दिग्भ्य पृवैनं पान्ति। विश्वाभ्यो मा नाष्ट्राभ्यः। पातेत्यांह। अपिरिमितादेवैनं पान्ति। हिरंण्यवर्णावुषसां विरोक इति त्रिष्टुभां बाहू उद्गृह्णाति। इन्द्रियं व वीर्यं त्रिष्टुक्। इन्द्रियमेव वीर्यम्परिष्टादात्मन्धंत्ते॥४०॥

व्यावृत्त्यै दात्रम्सीत्यांहामृत्र् हिरंण्यमेकश्तो गंमयुन्त्याहं ब्राह्मणा नाष्ट्राभ्यः पातेत्यांह चत्वारिं च॥————[६]

दिशो व्यास्थांपयति। दिशाम्भिजिंत्यै। यदंनु प्रक्रामेंत्। अभि दिशों जयेत्। उत्तु माँद्येत्। मन्साऽनु प्रक्रांमित। अभि दिशों जयति। नोन्माँद्यति। स्मिध्मा तिष्ठेत्यांह। तेजं एवावं रुन्थे॥४१॥

उग्रामा तिष्ठेत्यांह। इन्द्रियमेवावं रुन्धे। विराजमातिष्ठेत्यांह। अन्नाद्यंमेवावं रुन्धे। उदींचीमा तिष्ठेत्यांह। पृशूनेवावं रुन्धे। ऊर्ध्वामातिष्ठेत्यांह। सुवर्गमेव लोकम्भिजंयति। अनूजिंहीते। सुवर्गस्यं लोकस्य समष्ठौ॥४२॥

मारुत एष भंवति। अन्नं वै मुरुतः। अन्नंमेवावं रुन्थे। एकंविश्शतिकपालो भवति प्रतिष्ठित्यै। योऽरण्येऽनुवाक्यों गणः। तं मध्यत उपंदधाति। ग्राम्येरेव पृशुभिरार्ण्यान्पशून्परि गृह्णाति। तस्माँद्भाम्यैः पृशुभिरार्ण्याः पृशवः परिगृहीताः। पृथिर्वैन्यः। अभ्यंषिच्यत॥४३॥

स राष्ट्रं नाभवत्। स पृतानिं पार्थान्यंपश्यत्। तान्यंजुहोत्।
तैर्वे स राष्ट्रमंभवत्। यत्पार्थानिं जुहोतिं। राष्ट्रमेव भवति।
बार्ह्स्पृत्यं पूर्वेषामुत्तमं भवति। ऐन्द्रमुत्तरेषां प्रथमम्। ब्रह्मं
चैवास्मैं क्षत्रं चं स्मीचीं दधाति। अथो ब्रह्मंत्रेव क्षत्रं प्रतिंष्ठापयति॥४४॥

षद्वुरस्तांदिभिषेकस्यं जुहोति। षडुपरिष्टात्। द्वादंश् सम्पंद्यन्ते। द्वादंश् मासाः संवथ्सरः। संवथ्सरः खलु वै देवानां पूः। देवानांमेव पुरं मध्यतो व्यवंसपिति। तस्य न कृतंश्चनोपांव्याधो भंवति। भूतानामवेष्टीर्जुहोति। अत्रांत्र वै मृत्युर्जायते। यत्रंयत्रेव मृत्युर्जायते। ततं एवेन्मवंयजते। तस्मांद्राज्सूयेनेजानो नाभिचंरित्वै। प्रत्यगेनमभिचारः स्तृंणुते॥४५॥

रुन्धे समंध्या असिच्यत स्थापयित जायंते पश्चं च॥lacktriangledown [$oldsymbol{9}$]

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भयादितिं शार्दूल-चर्मोपंस्तृणाति। यैव सोमे त्विषिः। या शाँदूंले। तामेवावं रुन्थे। मृत्योर्वा एष वर्णः। यच्छाँदूंलः। अमृत्र् हिरंण्यम्। अमृतंमिस मृत्योर्मा पाहीति हिरंण्यमुपाँस्यति। अमृतंमेव मृत्योर्न्तर्थत्ते। शृतमानं भवति॥४६॥

श्तायुः पुरुषः श्तेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रतिं तिष्ठति। दिद्योन्मां पाहीत्युपरिष्टादिष् निदंधाति। उभयतं एवास्मै शर्म दधाति। अवेष्टा दन्दश्का इतिं क्रीब॰ सीसेन विध्यति। दन्दश्कानेवावयजते। तस्मौत्क्रीबं देन्दश्का द॰शुंकाः। निरंस्तं नमुंचेः शिर् इतिं लोहितायसं निरंस्यति। पाप्मानमेव नमुंचिं निरवदयते। प्राणा आत्मनः पूर्वेऽभिषिच्या इत्यांहुः॥४७॥ सोमो राजा वर्रुणः। देवा धर्मसुवंश्च ये। ते ते वाचर् सुवन्तां ते ते प्राणर सुंवन्तामित्यांह। प्राणानेवाऽऽत्मनः पूर्वान्भिषिश्चति। यद्भूयात्। अग्नेस्त्वा तेजंसाऽभिषिश्चामीति। तेज्स्व्येव स्यात्। दुश्चर्मा तु भवेत्। सोमंस्य त्वा सुम्नेनाभिषिश्चामीत्यांह। सौम्यो व देवतंया पुरुषः॥४८॥

स्वयैवैनं देवतंयाऽभिषिश्चिति। अग्नेस्तेज्ञसेत्यांह। तेजं पुवास्मिन्दधाति। सूर्यंस्य वर्चसेत्यांह। वर्च पुवास्मिन्दधाति। इन्द्रंस्येन्द्रियेणेत्यांह। इन्द्रियमेवास्मिन्दधाति। मित्रावरुण-योर्वीर्येणेत्यांह। वीर्यमेवास्मिन्दधाति। मुरुतामोज्ञसेत्यांह॥४९॥

ओर्ज पुवास्मिन्दधाति। क्षुत्राणां क्षुत्रपंतिर्सीत्यांह। क्षुत्राणांमेवेनं क्षुत्रपंतिं करोति। अतिं दिवस्पाहीत्यांह। अत्यन्यान्पाहीति वावैतदांह। समावंवृत्रन्नधरागुदींचीरित्यांह। राष्ट्रमेवास्मिन्ध्रुवमंकः। उच्छेषंणेन जुहोति। उच्छेषंणभागो वै रुद्रः। भागुधेयेंनैव रुद्रं निरवंदयते॥५०॥

उदं बुरेत्या श्रीं द्धे जुहोति। एषा वै रुद्रस्य दिक्। स्वायां मेव दिशि रुद्रं निरवंदयते। रुद्र यते ऋयी परं नामेत्यां ह। यद्वा अस्य ऋयी परं नामे। तेन वा एष हिनस्ति। यश हिनस्ति। तेनै वैन स् सह शंमयति। तस्मैं हुतमंसि यमेष्टं मुसीत्यां ह। यमादेवास्यं मृत्युमवंयजते॥५१॥

प्रजापते न त्वदेतान्यन्य इति तस्यै गृहे जुंह्यात्। यां

कामयेत राष्ट्रमंस्यै प्रजा स्यादिति। राष्ट्रमेवास्यै प्रजा भंवति। पूर्णमयेनाध्वर्युर्भिषिश्चिति। ब्रह्मवर्चसमेवास्मिन्त्विषं दधाति। औदुंम्बरेण राज्नन्यः। ऊर्जमेवास्मिन्नन्नाद्यं दधाति। आश्वंत्थेन् वैश्यः। विशंमेवास्मिन्पृष्टिं दधाति। नैयंग्रोधेन् जन्यः। मित्राण्येवास्मे कल्पयित। अथो प्रतिष्ठित्यै॥५२॥ भ्वत्याहुः पुरुष् ओज्सेत्यांह निर्वंदयते यजते जन्यो हे चं॥———[८]

इन्द्रंस्य वज्रोऽसि वार्त्रघ्न इति रथंमुपावंहरित विजित्यै। मित्रावरुणयोस्त्वा प्रशास्त्रोः प्रशिषां युन्ज्मीत्यांह। ब्रह्मंणैवैनं देवतांभ्यां युनक्ति। प्रष्टिवाहिनं युनक्ति। प्रष्टिवाही वे देवर्थः। देवर्थमेवास्मै युनक्ति। त्रयोऽश्वां भवन्ति। रथंश्चतुर्थः। द्वौ संव्येष्ठसारथी। षट्थ्सम्पंद्यन्ते॥५३॥

षङ्घा ऋतवंः। ऋतुभिरेवैनं युनक्ति। विष्णुक्रमान्क्रंमते। विष्णुरेव भूत्वेमाँ होकान्भिजंयति। यः क्षित्रयः प्रतिहितः। सौंऽन्वारंभते। राष्ट्रमेव भवति। त्रिष्टुभाऽन्वारंभते। इन्द्रियं वै त्रिष्टुक्। इन्द्रियमेव यजंमाने दधाति॥५४॥

मुरुतां प्रसुवे जेषिमित्यांह। मुरुद्धिरेव प्रसूत उर्ज्ञयित। आप्तं मन् इत्यांह। यदेव मन्सैफ्सींत्। तदांपत्। राजन्यं जिनाति। अनांकान्त पुवाकंमते। वि वा पृष इंन्द्रियेणं वीर्येणर्ध्यते। यो राजन्यं जिनातिं। समुहिमेन्द्रियेणं वीर्येणेत्यांह॥५५॥ इन्द्रियमेव वीर्यमात्मन्यंत्ते। पृशूनां मृन्युरंसि तवेव मे मृन्युर्भूयादिति वाराही उपानहावुपं मुश्रते। पृशूनां वा एष मृन्युः। यद्वंराहः। तेनैव पंशूनां मृन्युमात्मन्यंत्ते। अभि वा इय स्पृष्वाणं कामयते। तस्यैश्वरेन्द्रियं वीर्यमादातोः। वाराही उपानहावुपंमुश्रते। अस्या एवान्तर्थंत्ते। इन्द्रियस्यं वीर्यस्यानात्यै॥५६॥

नमों मात्रे पृंथिव्या इत्याहाहि रसायै। इयंदस्यायंरस्यायंर्में धेहीत्यांह। आयंरेवाऽऽत्मन्धंत्ते। ऊर्गस्यूर्जं मे धेहीत्यांह। ऊर्जमेवाऽऽत्मन्धंत्ते। युङ्कंसि वर्चोऽसि वर्चो मिये धेहीत्यांह। वर्च एवाऽऽत्मन्धंत्ते। एकधा ब्रह्मण उपंहरित। एकधैव यर्जमान आयुरूर्जं वर्चो दधाति। रथविमोचनीयां जुहोति प्रतिष्ठित्ये॥५७॥

त्रयोऽश्वां भवन्ति। रथंश्वतुर्थः। तस्मांचतुर्जुहोति। यदुभौ सहावृतिष्ठंताम्। समानं लोकिमंयाताम्। सह संङ्ग्रहीत्रा रथवाहंने रथमादंधाति। सुवर्गादेवैनं लोकादन्तदंधाति। हु सः शुंचिषदित्यादंधाति। ब्रह्मणैवैनंमुपावहरंति। ब्रह्मणा-ऽऽदंधाति। अतिंच्छन्द्साऽऽदंधाति। अतिंच्छन्दा वै सर्वाणि छन्दा स्ति। सर्वेभिरेवैनं छन्दोंभिरादंधाति। वर्ष्म वा एषा छन्दंसाम्। यदतिंच्छन्दाः। यदतिंच्छन्दसा दधांति।

वर्ष्मैवैन र समानानां करोति॥५८॥

पद्यन्ते द्धाति वीर्येणेत्याहानाँत्यै प्रतिष्ठित्यै ब्रह्मणाऽऽदंधाति सप्त चं॥————[γ]

मित्रोंऽसि वर्रुणोऽसीत्यांह। मैत्रं वा अहंः। वारुणी रात्रिः। अहोरात्राभ्यांमेवेनंमुपावंहरति। मित्रोंऽसि वर्रुणोऽसीत्यांह। मैत्रो व दक्षिणः। वारुणः सव्यः। वैश्वदेव्यांमिक्षां। स्वमेवेनों भाग्धेयंमुपावंहरति। समृहं विश्वदेविरित्यांह॥५९॥

वैश्वदेव्यों वै प्रजाः। ता प्वाद्याः कुरुते। क्ष्रत्रस्य नाभिरिस क्षत्रस्य योनिर्सीत्यंधीवासमास्तृंणाति सयोनित्वायं। स्योनामा सींद सुषदामा सीदेत्यांह। यथायजुरेवैतत्। मा त्वां हिश्सीन्मा मां हिश्सीदित्याहाहिश्सायै। निषंसाद धृतव्रंतो वरुंणः पुस्त्यांस्वा साम्रांज्याय सुक्रतुरित्यांह। साम्रांज्यमेवैनश् सुक्रतुं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्वश् रांजन्ब्रह्माऽसिं सविताऽसिं सृत्यसंव इत्यांह। सवितारंमेवैनश् सृत्यसंवं करोति॥६०॥

ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्माऽसीन्द्रोंऽसि स्त्यौजा इत्यांह। इन्द्रंमेवैन र स्त्यौजंसं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्माऽसि मित्रोंऽसि सुशेव इत्यांह। मित्रमेवैन र सुशेवं करोति। ब्रह्मा(३)न्त्व र रांजन्ब्रह्मासि वर्रुणोऽसि स्त्यधर्मेत्यांह। वर्रुणमेवैन र स्त्यधर्माणं करोति। स्विताऽसि स्त्यसंव इत्यांह। गायत्रीमेवैतेनांभि व्याहंरित। इन्द्रोंऽसि स्त्यौजा इत्यांह। त्रिष्टुभंमेवैतेनांभि

व्याहंरति॥६१॥

मित्रोंऽसि सुशेव इत्यांह। जगंतीमेवैतेनांभि व्याहंरति। सत्यमेता देवताः। सत्यमेतानि छन्दारंसि। सत्यमेवावं रुन्धे। वरुणोऽसि सत्यधर्मेत्यांह। अनुष्टुभंमेवैतेनांभि व्याहंरति। सत्यानृते वा अनुष्टुप्। सत्यानृते वरुणः। सत्यानृते पुवावं रुन्धे॥६२॥

नैन रे सत्यानृते उंदिते हि इंस्तः। य एवं वेदं। इन्द्रंस्य वज्रोऽिस वार्त्रघ्न इति स्फ्यं प्रयंच्छिति। वज्रो वै स्फ्यः। वज्रेणैवास्मां अवरप्र १ रंन्थयित। एव १ हि तच्छ्रेयः। यदंस्मा एते रध्येयः। दिशोऽभ्यंय १ राजांऽभूदिति पश्चाक्षान्प्रयंच्छिति। एते वै सर्वेऽयाः। अपंराजायिनमेवैनं करोति॥६३॥

ओदनमुद्धुंबते। प्रमेष्ठी वा एषः। यदोंदनः। प्रमामेवेन्ड्ं श्रियं गमयित। सुश्लोकाँ(४) सुमंङ्गलाँ(४) सत्यंराजा(३)-नित्यांह। आमेवेतामा शाँस्ते। शौनः शेपमाख्यांपयते। वरुणपाशादेवेनं मुश्रित। प्रः शतं भंवति। शतायुः पुरुषः शतेन्द्रियः। आयुंष्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठति। मारुतस्य चैकंविश्शितकपालस्य वैश्वदेव्ये चामिक्षांया अग्नये स्वष्टकृते समवंद्यति। देवतांभिरेवेनंमुभ्यतः परि गृह्णाति। अपान्नश्रे स्वाहोर्जो नश्रे स्वाहाऽग्नये गृहपंतये स्वाहेतिं तिस्र आहंतीर्जुहोति। त्रयं इमे लोकाः। एष्वेव लोकेषु प्रतिं तिष्ठति॥६४॥

सप्तमः प्रश्नः 19

देवैरित्यांह स्त्यसंवं करोति त्रिष्ठुर्भमेवेतेनांभि व्याहंरित सत्यानृते एवावं रुन्थे करोति श्वेतिन्द्रंयः षट् चं॥————[१०] एतद्ग्राह्मणानि धात्रे रित्तनांन्देवसुवाम्धेतो देवीर्दिशः सोम्स्येन्द्रंस्य मित्रो दर्शा॥१०॥ एतद्ग्राह्मणानि वैष्ण्वं त्रिंकपालमत्रं वै पूषा वाशाः स्थेत्यांह् दिशो व्यास्थांपयृत्युदंद्वरेत्य ब्रह्मा(३)न्त्व राज्ञश्चतुंष्यष्टिः॥६४॥ एतद्वांह्मणानि प्रतिं तिष्ठति॥

हरिः ओम्॥ ॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे प्रथमाष्टके सप्तमः प्रपाठकः समाप्तः॥

This PDF was downloaded from http://stotrasamhita.github.io.

GitHub: http://stotrasamhita.github.io | http://github.com/stotrasamhita

Credits: http://stotrasamhita.github.io/about/